

szempontból is rendkívüli hatású szerepe, feladatköre és jelentősége. Aki jó polgárrá akar válni, annak állandóan tanulmányoznia kell a társadalom problémáit és e végből megbízható adatközlő forrásokra van szüksége. A felnőtteknek ama tömegei pedig, amelyek e forrásokat nem tudják a maguk erejéből előteremteni, joggal igényt tarthatnak arra, hogy ezeknek hozzáférhetőségét biztosítsák részükre az állami adójóvedelem egy részének felhasználásával.

Láczter István.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Társaságunk 1938. április 30-án *Kornis Gyula* elnöklése alatt tartotta 46. közgyűlését a következő tárgysorozattal:

I. *Kornis Gyula* felolvasta *Kölcsey, a nemzetnevelő* című elnöki megnyitóját (megjelent a Budapesti Szemlében).

II. *Gyulai Agost* titkár felolvasta a Társaságnak 1937. évi működéséről szóló alábbi jelentését:

Tisztelt Nagygyűlés!

Midőn közel félszázad óta fennálló Tudós Társaságunk egyévi életéről immár 34. alkalommal jelentést tenni szerencsém van, önkénytelenül fölitolulnak emlékezetemben a régi nyugodt és boldog időknek, a békevilágnak kedves évei, melyek szellemükkel nemzetünk, sőt az egész emberiség mindenirányú haladásának kedveztek s fölvirágoztatták politikai és társadalmi, gazdasági és közművelődési életünket egyaránt. Értelhető, ha napjainknak mozgalmas, de bizonytalansággal és vívódásokkal telt légkörében szívünkbe markol Dante mélyértelmű gondolata: „Nincs gyötrőbb, mint kínok közepette emlékezni meg eltűnt boldogságról.“ Eltűnt boldogságnak nevezem azt a nyugalmat és biztosságot, mellyel nemzeti életünk minden szerve, a legkisebbtől a legjelentékenyebbig — köztük a tudományos életben a mi szerény Társaságunk is — céltudatosan működött, nem volt kétség útjain, pontosan teljesítette vállalt kötelességét s kifogástalanul megfelelt rendeltetésének.

Távol áll tőlem, hogy a horatiusi „laudator temporis acti“ hálátlan szerepét vállaljam mai fölszólalásomban. Az előbb említett fájdalmas hangulatban azonban, melyről nem kétséges, hogy általánosan uralkodik napjaink nemzedékének lelki életében, most, mikor minden megváltozott a nem is oly nagyon régi multtal szemben, most, mikor mindent, ami jó volt s a nemzeti virágzás alapjául szolgált, rossznak és kárhuzatosnak mondanak, mégis föl kell vetnem a magunk körében a kérdést, éppen a tisztánlátás kedvéért, a tévedések elkerülése céljából: vajjon országunk megcsonkulásával egyeidejűleg bekövetkezett megfogyatkozásával anyagi erőinknek, külső tagtársaink számának csökkenésével, folyóiratunk terjedelmének fájdalmas megszükülésével, nagyobb tervek és kezdeményezések lehetőségének megszűntével, szóval a minket is elborító nyomasztó

helyzet során, a politikai és társadalmi vajúadások közepette, az élet szörnyű modern kaoszában változtak-e maguk a célkitűzések, melyeket a mi kicsiny, de a neveléstudomány körében központi jellegű tudós Társaságunk félszázaddal ezelőtt maga elé állított? A megbízható szilárdságból szertefolyó bizonytalansággá lett közélet hullámzásai között a nevelésnek is megváltozott-e a sarkcsillaga, melyhez igazodnia kell? Nagy szerencsétlenségnek tartanók, ha azokat a bölcséleti és erkölcsi alapokat, melyeken a jobb és boldogabb, becsületesebb és önzetlenebb jövőendő nemzedékek ügyének odaadó szolgálata, vagyis a nevelés valódi lényege és végső célja fölépül, változtatni kellene, sőt változtatni lehetne. Úgy érzem, a mi eszményeink: az *emberiség* és a *nemzet* tökéletesedésébe és boldogulásába vetett hit és bizalom, tudós céljaink szolgálatában törekvés a tiszta *emberi*, a törhetetlen *nemzeti* és a magasabbrendű *erkölcsi és szociális* nevelés ügyének előbbrevitelére olyan talpkövek, miket az élet semmiféle változásai nem ingathatnak meg. Valljuk és vallanunk kell azt az erős nevelői hitet és reményt, melyet az elnökünk mai szép tanulmányában halhatatlan tanúként fölidézett Kölcsey Ferenc vallott Parainesisében. Minden magyar nevelőnek és oktatónak, kiknek eszményi összességét és valódi szellemét mandátumként Társaságunk képviseli, éreznie kell, mily magasztos gondolata az a száz évvel ezelőtt elhunyt nagy költőnek és szónoknak, mikor kifejezi gyámfiához intézett szavaiban a nevelő reménységét s egyetlen jutalmát is: „A fiú, ki karjaimban forró szeretet ápolási között nevelkedik, szívem megszentelt tárgyai iránt hideg nem marad s *erényért, hazáért és emberiségért* olthatatlan lánggal égni megszokik.“

Midőn Társaságunk e mai napon első félszázadának utolsó hároméves ciklusát megkezdeni készül, magam is az előbbi gondolatokban kifejezett nemes hagyományok meg nem változott szellemében élve, a nevelés örök eszményeibe vetett hittel terjesztem elő jelentésemet elmúlt évi működésünkről. Szólni óhajtok tagtársainknak ez eszmények szolgálatában kifejtett szakirodalmi tevékenységéről, majd szorosan véve Társaságunk ügyeiről, folyóiratáról, üléseiről s tagviszonyainak változásairól, mint amely mozzanatokban a Társaság élete a lefolyt esztendőben is meghatározódott.

1937-ben is a megjelent tudományos pedagógiai tárgyú jeles műveknek, könyveknek és tanulmányoknak egész sora igazolta, hogy rendes és külső tagtársaink ez évben is értékes tudományos munkálkodással vitték előbbre szaktudományunk ügyét s gyarapították ezzel hírnevét és jelentőségét magának Társaságunknak is, melyhez tartoznak.

Az elmúlt évi érdemesebb pedagógiai irányú dolgozatok élen, melyek ebből a szempontból érdekelnek bennünket, ismét Társaságunk szeretett elnökének, *Kornis Gyulának* munkálkodása áll, aki több, külön-külön megjelent tanulmányában, ma-

gyar, angol, francia és német nyelvű kiadványokban szolt a hazai és külföldi közönséghez, a *nemzeti és a világkultúra kapcsolatairól, a humanizmusról, Magyarország helyéről az emberi művelődés rendszerében, a kultúrpolitika alapelveiről, a neveléstörténet és a szellemtörténet viszonyáról, az egyetemi oktatás főbb kérdéseiről, az elcsatolt területek magyar egyetemi ifjúságáról* stb. Példaadó nagy munkásságában rejlik annak a hivatott vezetésnek lényege, melyet Társaságunk hála szívvel köszön neki ez ünnepi alkalommal is. Rendes tagjaink sorából nem csekély érdemű művekkel járultak hozzá Társaságunk tekintélyének és súlyának gyarapításához a *Dékány István* tagtársunktól szerkesztett *Pedagógiai Szakkönyvek* sorozatában tagtársaink tollából megjelent nagyobb monográfiák. Így *Prohászka Lajosnak Az oktatás elmélete* c. kitünő tudományos didaktikája, magának a szerkesztőnek, *Dékány Istvánnak Pedagógiai elvek* c. alapvető műve és ugyancsak *Dékány*nak *A történelmi kultúra útja* c. nagy didaktikai dolgozata; ugyanebben a sorozatban *Petrich Bélától A modern nyelvek tanítása* és *Várkonyi Hildebrandnak Bevezetés a neveléslelektanba* c. kézikönyve. Jeles külön kiadványa volt még *Várkonyi Hildebrand* tagtársunknak: *Az alaki képzés és átvitel kérdése* c. nagyobb tanulmánya. Új területet nyitott meg a magyar pedagógiai irodalomban *Loczka Alajosnak A művelődés útja Amerikában* c., tárgyát nagy avatottsággal és kimerítően feldolgozó jeles műve. Hiányt pótoló oktatásügyi irodalmunkban *Vincze Frigyes* tagtársunknak *A szakoktatás multja és jelene* c. könyve. Becses tanulmánya jelent meg *Melich János* tagtársunknak *a bölcsészeti oktatásról és a középiskolai tanárképzésről* s értékes gondolatokat tárt föl *Kisparti Jánosnak Népmvelési kérdések* címmel szerkesztett összefoglaló kötete. Tagtársainknak más, habár rokon tárgyú tudományok köréből megjelent egyéb nagyobb műveiről ez alkalommal nem szólva, nem hagyhatom végül említés nélkül néhai *Fináczy Ernő*, nemes emlékü volt elnökünknek egy utolsó postumus művét, az *Elméleti pedagógia* címűt, melyben a siron túlról jövő szózáttal hirdeti elhunyt nagynevű szellemi vezérünk ma is azokat az örökéletű, klasszikus elveket, miknek egész életében és egy negyedszázadon át Társaságunk elnöki székében is fennkölt mestere és hirdetője volt. *Fináczy Ernő* neve és emléke szeretettel él közöttünk ma is s a halála után őt megillető dicsőségnek reánk is visszasugárzó fénye kegyelettel tölt el bennünket ez alkalommal. Mindezeket a Társaságunk tagjainak tudományos munkásságára vonatkozó bibliográfiai adatokat kiegészítik még szakfolyóiratokban megjelent nagyszámú kisebb-nagyobb dolgozataik s még bővebben igazolják tagtársaink munkásságának jelentőségét napjaink pedagógiai irodalmában.

Nem mellőzhetjük ez összefoglalás során megemlítését annak a nagyfontosságú eseménynek, mely a törvényhozás ke-

retében folyt munka köréből a magyar oktatás- és nevelésügy életében jelentett nevezetes fejlődési mozzanatot a lefolyt esztendőben. A szakoktatás szervezetének és a tanítóképzés akadémiai fokra való emelésének törvénybe iktatása oly mélyreható változásokat jelent pedagógiai szervezetünkben, hogy figyelmünket magára vonná abban az esetben is, ha nem tagtársaink egy részének közreműködésével s az ő előtanulmányaik és véleményeik alapján történtek volna meg a készülétek e törvények megalkotására. E téren különösen alelnökünknek, *Huszt Józsefnek*, az Országos Közoktatási Tanács ügyvezető alelnökének munkásságát kell külön elismeréssel kiemelniünk és ez érdemeket központi örhelyünkről szemlélve, Társaságunk részéről is büszkeséggel megállapítanunk.

Ezekben volt szerencsém azokat a mozzanatokot és adatokat röviden összefoglalni, melyek tagtársainknak a külső életben végzett pedagógiai irodalmi munkásságából kifolyóan érdekelhetnek bennünket.

Társaságunk elmúlt évi szorosan vett belső életének adatairól a megszokott keretekben a következőkben számolok be.

Folyóiratunk, a Magyar Paedagogia 1937-ben 46. évfolyamát fejezte be, az előbbi évfolyamokhoz képest örvendetesen 4 évvel gyarapodva. Terjedelmében évről-évre fejlődő, a háború utáni mélypontot jelentő 8 ívről immár 18 ívre növekedett folyóiratunk reményt nyújt Társaságunknak arra, hogy ha nem is egyszerre vagy gyors ütemben, de idővel mégis csak ki tudjuk fejleszteni a régi, egykori 30—40 ívnyi évfolyamok magaslatára. Vajha legalább is abban az időben, mikor Társaságunk 1941-ben félszázados főnnállását fogja megülni, folyóiratunknak ezt a régi boldog virágkorát állapíthatná meg újra a Társaság titkára az ünnepi évfordulón. Hogy nem is a munkatársak lelkes gárdáján, nem az ő buzgó, hivatott és termékeny munkásságukon fog múlni ez az óhajtott eredmény, azt múlt évi évfolyamunk tartalma és színvonala is igazolja. A Magyar Paedagogiának 1937-i évfolyama is értékes közleményekkel törekedett régi, megszokott magas színvonalát és tudományos jellegét fenntartani. Tizenkét nagyobb önálló értekezés és tanulmány és kilenc kisebb közlemény alkotta a 46. évfolyam tartalmának gerincét, ismét általános neveléstani, neveléstörténeti, didaktikai, szervezettani, kultúrpolitikai, karakterológiai, pszichopedagógiai és más rokontárgyú kérdéseket vonván a tárgyalás körébe. A folyóirat kritikai rovata 40 hazai és 45 külföldi szakmunka ismertetésével a multévi pedagógiai könyvtermelést tévén vizsgálat tárgyává, messze fölülmulta e területen az utóbbi tíz évfolyamnak arányait. Volt ezenkívül minden füzetben rövid jellemzésekkel kísért bibliográfia az 1937. évi magyar nyelvű pedagógiai irodalomról, vagyis 60-nál több könyvről és füzetről, továbbá 17 vegyes pedagógiai tárgyú cikk és a Társaságnak 12 hivatalos közleménye. E gazdag és változatos tartalom 33 munkatársnak, köztük 15 rendes tagunknak munkája volt.

Üléseink száma 1937-ben 9 volt. Ezek között egy évi nagygyűlés, a 45. Társaságunk alapítása óta. Az üléseken egy nagyobb szabású elnöki megnyitó hangzott el *Kornis Gyula* elnökünk részéről a *katonai nevelésről*, továbbá 17 felolvasás, köztük 4 rendes tagtársunk székfoglalója, egy ünnepi megemlékezés *Browning Oszkár* magyarbarát angol pedagógusról születésének századik évfordulóján és egy ünnepi előadás a százéves magyar kiseddóvás emlékezetére. Az üléseken előadást tartottak tiszteleti tagtársaink közül *Lukács György*, rendes tagtársaink sorából: *Bognár Cecília*, *Cser János*, *Havas István*, elnökünk: *Kornis Gyula*, *Madzar Imre*, *Mester János*, *Mitrovics Gyula*, *vitéz Nagy Iván*, *Nemesné Müller Márta*, *Noszlopi László*, *Petrich Béla* és *Prohászka Lajos*, külső tagjaink közül pedig mint vendégek *Finály Gábor*, *Horváth Jenő*, *Kovács Rezső* és *Végh József*. Előadásaik, témáikat a neveléstudomány egész területéről választva, a pedagógiai elmélet és gyakorlat, a kísérleti pedagógia, a pedagógiai lélektan, a neveléstörténet, a didaktika, az iskolai szervezeten, a külföldi iskolaszervezet, a szakoktatás, a pedagógiai reformmozgalmak és a karakterológia különféle kérdéseit tárgyalták, mindenkor szépszájú közönség előtt. Felolvasó üléseinknek más tudományos társaságokkal szemben való nagy látogatottságát örömmel állapítjuk meg ehelyütt s benne a szaktudományunk iránti egyetemes érdeklődés jeleit gondoljuk fölismerni.

Társaságunk személyi viszonyainak 1937. évi változásairól szólva jelentem, hogy Társaságunk sorait a lefolyt esztendőben 2 tiszteleti és 6 rendes tag megválasztása a szokott arányoknál nagyobb mértékben gyarapította. Az 1937. május 15-én tartott 45. nagygyűlés az elnökség javaslata alapján egyhangúlag a Társaság tiszteleti tagjaivá választotta rendes tagtársaink sorából:

Bárczy István nyug. igazságügyminisztert, Budapest volt polgármesterét, a székesfővárosi közoktatásügy első virágkorának megteremtőjét és

Pintér Jenőt egyetemi tanárt, Budapest nagynevű tankerületi főigazgatóját.

Majd az előző évben megüresedett rendes tagsági helyeket betöltve, a rendes tagok zárt létszámának kiegészítéséül megválasztotta Társaságunk 1937. évi nagygyűlése rendes tagokká a következő pedagógusokat:

Kemenes Illés budapestvidéki tankerületi kir. főigazgatót;

Kratofil Dezsőt, a szegedi gyakorló polgári iskola igazgatóját;

Mester Jánost, a szegedi egyetem ny. r. tanárát;

Noszlopi László szföv. polgári iskolai tanárt, egy. m. tanárt;

Pécs Aladár nyug. reáliskolai igazgatót, c. tankerületi főigazgatót;

Petrich Béla c. gimn. igazgatót, a budapesti gyakorlógimnázium tanárát.

Végül megválasztotta az Éltes Mátyás igazgató elhúnytával megüresedett jegyzői tisztségre *Cser János* rendes tagot.

Tisztelettel üdvözlöm új rendes tagtársainkat ez alkalommal Társaságunk kebelében és ezúton is fölkérem őket az elnökség nevében, hogy a Társaságot tudós céljainak szolgálatában nagybecsű munkálkodásukkal ezentúl is támogatni és elősegíteni sziveskedjenek. Jelentem, hogy új rendes tagtársaink közül *Kemenes Illés*, *Noszlopi László* és *Péché Aladár* székfoglaló előadásait már megtartották s a Társaságnak teljes jogú rendes tagjaivá avattattak, ugyanakkor megválasztott többi rendes tagtársunk pedig székfoglalóját a f. év őszére bejelentette.

Sorainknak s erkölcsi súlyunknak ez örvendetes, szokatlanul nagy és kedvező gyarapodása mellett a lefolyt évben kíméletesen bánt a sors tiszteleti és rendes tagjaink testületével s ezúttal csak kisebbszámú veszteségről, két tiszteleti és két rendes tagtársunknak elhúnytáról kell jelentést tennem.

Tiszteleti tagjaink sorából két külföldi tagtársunknak *Fischer Alajos* német egyetemi tanárnak és *Sée Kamill* francia államtanácsosnak elhúnytáról kaptunk értesítést az 1937. év folyamán, *Sée Kamillt* 1904-ben a magyar közoktatásügy s főleg a magyar leánynevelés iránt tanúsított nemes érdeklődéséért, mint a francia nőnevelésnek egy emberöltővel ezelőtti szervezőjét választotta meg Társaságunk tiszteleti tagjai sorába s bár személyes kapcsolataink nem voltak vele, a magyarság iránti nemes barátságának emléke meg fogja őrizni nevét évkönyveinkben.

Fischer Alajos, a jeles német tudós 1931 óta volt tiszteleti tagja Társaságunknak. A müncheni egyetemen volt a pedagógia rendes tanára, kit a külföldön tanuló ifjabb magyar tanári nemzedék sok tagja vallott mesterének. A neveléstudomány újabb irányzatainak megindításában mint a *Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik* és az *Erziehung* c. folyóiratok szerkesztőjének és számos kiváló pedagógiai mű szerzőjének nagy szerepe volt s a pedagógiának minden ágában jelentős eredményeket mutatott föl. A kísérleti kutatást e téren a szellemtörténeti iránnyal egyesítette s a korábban elhúnyt *Kerschstein*nel és a ma is nagy hatással munkálkodó *Spranger*rel együtt Németország vezető pedagógusai közé tartozott. 1933 óta állandóan készült fölkeresni bennünket. Társaságunk tiszteleti tagságát igen megbecsülte s székfoglaló előadás tartásával óhajtott meghálálni, miben őt egyízben közvetlenül a kitűzött előadás előtt fölmerült betegsége, most pedig — 1937. novemberében férfikora teljében elhúnyván — korai elmúlása örökre megakadályozta. Emlékét legjobb s legértékesebb tagjai sorában híven őrizni fogja Társaságunk.

Rendes tagjaink sorából magas életkorban húnyt el a mult esztendőben *Eötvös K. Lajos* nyug. kir. tanfelügyelő, egykor a magyar népnevelés ügyének s az e körbe vágó irodalomnak is

szorgalmas és lelkes munkása, továbbá *Velősi Lipót* nyug. székesfővárosi elemi iskolai igazgató, a maga idejében kiváló nevű tanító, az elemi oktatás ügyének egy emberöltővel ezelőtt a tanítói társadalomban s az egyesületi életben is derék és jeles képviselője. Mindketten alapításától kezdve rendes tagjai voltak Társaságunknak s ha tudós munkánkban aktív működéssel nem vettek is részt, alapszabályaink értelmében a gyakorlati pedagógia jeles munkásait képviselték sorainkban s nyökök tiszteletet érdemel a magyar oktatásügy hős közkatonái között.

Kegyeletes érzéssel újítom föl ez elhunyt társaink nevét s emlékéit és kérem a tisztelt Nagygyűlést, határozza el, hogy Társaságunknak e társaink elhúnyta miatti fájdalomja mai gyűlésünk jegyzőkönyvében megörökíttessék.

Tisztelettel kérem továbbá a Nagygyűlést, szíveskedjék elfogadni indítványomat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak és Budapest székesfőváros polgármesterének kifejezendő köszönetünk iránt a többszörösen nyújtott anyagi segítségért, valamint a Magyar Tudományos Akadémiának is a nyújtott erkölcsi támogatásért.

Tisztelettel kérem végül jelentésem elfogadását és jóváhagyó tudomásulvételét.

A közgyűlés tudomásul vette a titkár jelentését, határozattá emelte a benne foglalt indítványokat s az elnök javaslatára köszönetet mondott a titkárnak a gondosan megszerkesztett és kitűnően megírt jelentéséért, valamint a Társaság érdekében kifejtett fáradhatatlan tevékenységéért.

III. *Padányi-Frank Antal* pénztáros bemutatta Társaságunknak 1937. évi zárószámadását és 1938. évi költségelőirányzatát, *Kemény Ferenc* tiszteleti tag pedig a számvizsgáló bizottság nevében jelentette, hogy a fölülvizsgálat során teljesen rendben találták a Társaság pénzkezelését.

A közgyűlés tudomásul vette a zárószámadást, a költségelőirányzatot és a számvizsgáló bizottság jelentését. A pénztárosnak megadta a felmentvényt s az elnök indítványára köszönetét fejezte ki mind a pénztárosnak, mind a számvizsgáló bizottság tagjainak, hogy lelkiismeretesen gondozták a Társaságnak anyagi ügyeit.

IV. Az elnökválasztással kapcsolatban *Kornis Gyula* elnök a következő szavakat intézte a közgyűléshez:

Igen tisztelt Társaság!

Több mint egy negyedszázada tüntetett ki a Társaság azzal, hogy egészen fiatalon rendes tagjává választott. Majdnem másfél évtizeddel ezelőtt pedig különös öröm ért akkor, amikor a Társaság titkos szavazata alapján elnökké választattam s a mindnyájunktól annyira szeretve tisztelt *Fináczy Ernő* örökébe léptem. E hosszú idő alatt mindent megtettem, ami csekély erőmtől kitelt, a Társaság felvirágoztatására. Folyóiratának lecsökkent terjedelme megnövekedett s kiadványaink száma szaporodott, amelyek közül rámutatok „Az elszakított magyarság közoktatásügye“, „Magyarország közokta-

tásügye a világháború óta“, a „Magyar Paedagogia Tartalom- és Névmutatója“ c. művekre s főképen a „Magyar Pedagógiai Lexikon“ két hatalmas kötetére.

Rendkívül nagy egyéb elfoglaltságom azonban most arra kényszerít, hogy az elnöki széktől megváljak. Fájdalmas ugyan a búcsúzás tőle, de megvigasztal egyrészt az a tudat, hogy ez nem jelent szakítást a Társaság szellemével, másrészt olyan férfiút sikerült megnyernem a Társaság vezetésére, akit nagy tekintélye a nevelés magyar munkásainak körében, esodálatos szervező ereje, mindenkitől tisztelt széleskörű tudományossága, férfias egyénisége s mindig önzetlenül odaadó szelleme mintegy predestinál egy neveléstudományi társaság elnöki székébe. Ez a kiváló férfiú, akinek kezébe nyugodt lélekkel tudnám átadni Társaságunk vezetését, *Pintér Jenő*. Melegen ajánlom őt az elnöki tisztségre.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta a javaslatot és *Pintér Jenő* egyetemji ny. r. tanárt, a budapesti tankerület királyi főigazgatóját választotta meg a Magyar Paedagogiai Társaság elnökévé.

V. *Lukács György* nyug. vallás- és közoktatásügyi miniszter, tiszteleti tag a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Mindannyian megdöbbenéssel vettük tudomásul szeretett elnökünk ama megmásíthatatlan elhatározását, hogy az elnöki széktől megváljik. Bármennyire sujt is bennünket ez az elhatározás, lehetetlen elzárkóznunk annak indokai elől, mert hiszen mindannyian jól tudjuk, hogy a magyar haza olyan kivételes feladatokat bíz Kornis Gyulára, melyeket csak ő végezhet el. Úgyhogy bármennyire értékeljük is azoknak a tennivalóknak jelentős voltát, melyeket a Magyar Paedagogiai Társaság elnöke van hivatva ellátni, hazafiúi belátásunk tiltja annyira önzőknek lennünk, hogy továbbra is megterheljük Kornis Gyula vállait olyan feladatokkal, melyeket, ha nem is az ő hasonlíthatatlan tekintélyével és súlyával, de mindenestre eredményesen teljesíthet a Társaság bizalmát bíró más jeles pedagógus is. S így ha magasabb érdekek szempontjából kénytelen-kelletlen beletörődünk is abba, hogy ez az egészen kivételes tehetségű és tudású és egyúttal ritka tetterővel és alkotóképességgel felruházott férfiú Társaságunk elnöki székéből távozzék, abba semmiesetre sem nyugodhatnánk bele, hogy a közötte és Társaságunk között fennálló kötelék végkép megszakadjon. Ezért vagyok bátor a mélyen tisztelt Közgyűléshez azzal a javaslattal fordulni, hogy távozó elnökünket soha el nem múló tiszteletünk, szeretetünk és ragaszkodásunk jeléül Társaságunk örökös tiszteletbeli elnökévé válasszuk meg. Tudom, hogy ezzel a javaslattal nyitott ajtót török be tagtársaink lelkében, mert ismerem azt a mélységes vonalmat, amely kivétel nélkül minden tagtársunkat Kornis Gyula őexcellenciájának személyéhez fűzi. Noha tehát önmagunkat tiszteljük meg azzal, hogy Kornis Gyulát örökös tiszteletbeli el-

nökünk ké választjuk, legyen szabad öexcellenciájától még azt is kérnünk: engedje meg, hogy nagyfontosságú ügyekben a jövőben is fordulhassunk hozzá mint tiszteletbeli elnökünkhöz s kikérhessük tanácsát és útbaigazítását, valahányszor szükségét érezzük annak, hogy az ő bölcsesége szabjon irányt Társaságunknak. Már egyszer előfordult Társaságunk életében, hogy hosszú időn át volt kiváló elnökünket, néhai Fináczy Ernő tiszteletbeli elnökévé választotta, éppen akkor, amidőn üresen maradt helyére az ő jelöltjét, Kornis Gyula öexcellenciáját sikerült megnyernünk. Jól emlékezem, hogy boldogult Fináczy Ernővel, amidőn néhány nappal halála előtt betegágyában felkerestem, Kornis Gyula akkor megjelent korszakos nagy munkájáról, „Az államférfi”-ről folytattunk eszmecsere-t, s az utolsó szavak, melyeket nagyemlékű Fináczy Ernő ajkairól hallottam. Kornis Gyula tudományos, irodalmi és közéleti pályája nagyvonalúságának voltak szentelve: Bizonyára Fináczy Ernő is, akinek neve össze van forrva a magyar neveléstudománnyal és a Magyar Paedagogiai Társasággal, áldólag tekint le ránk a jobb hazából, melybe költözött, amikor Kornis Gyulának a tiszteletbeli elnöki tisztséget felajánljuk.

Amidőn ekkép a körülmények kényszere távozó szeretett elnökünkötől való búcsúzásra s a vele való mindennapos érintkezés előnyeiről és kellemességeiről való lemondásra késztet bennünket, abban a reményben tesszük ezt, hogy öexcellenciája a Magyar Paedagogiai Társaság elnöki székében töltött idejét élete olyan számbajövő epizódjának fogja mindenkor tekinteni, melyről a költő azt mondotta, hogy: *et haec olim meminisse juvabit.*

Ajánlom indítványomat elfogadásra.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta az indítványt és megválasztotta Kornis Gyulát a Magyar Paedagogiai Társaságnak tiszteletbeli elnökévé, Kornis Gyula pedig köszönetet mondott megválasztásáért.

VI. Az alapszabályok értelmében esedékes tisztújítás során Kornis Gyula indítványára a közgyűlés így választotta meg a Társaság tisztviselőit:

Alélnök a népiskolai oktatás köréből: *Mosdóssy Imre* nyug. székesfővárosi tanfelügyelő.

Alélnök a középiskolai oktatás köréből: *Friml Aladár* nyug. tankerületi királyi főigazgató.

Alélnök a főiskolai oktatás köréből: *Husztai József* egyetemi ny. r. tanár.

Titkár: *Gyulai Agost* nyug. tanárképző főiskolai igazgató.

Jegyző: *Cser János* tanítóképző-intézeti tanár.

Szerkesztő: *Nagy J. Béla* gyakorló-középiskolai tanár, c. gimnáziumi igazgató.

Pénztáros: *Padányi-Frank Antal* tanítóképző-intézeti igazgató.

Ellenőr: *Böngérfi János* nyug. polgári iskolai igazgató.

Könyvtáros: *Loczka Alajos* középiskolai igazgató, szakfelügyelő.

Számvizsgálók: *Kemény Ferenc* c. tanker. kir. főigazgató, nyug. reálisiskolai igazgató és *Nagy Zsigmond* nyug. miniszteri tanácsos, kir. tanfelügyelő.

VII. Az elnökség javaslatára a közgyűlés egyhangúlag megválasztotta a Magyar Paedagogiai Társaságnak tiszteleti tagjává:

1. *Dr. Truchim Istvánt*, a lengyel vallás- és közoktatásügyi minisztérium elnöki osztályának főnökét, a varsói egyetem előadó tanárát, az oktatásügyi történetének tudós művelőjét, ki hivatalos működésének mindkét területén lelkes barátja és munkása a lengyel-magyar kultúrkapcsolatoknak s ki e célból részint a szakfolyóiratokban kifejtett gazdag irodalmi munkásságában, részint egyetemi előadásaiiban állandóan foglalkozik magyar iskola- és kultúrtörténeti kérdésekkel;

2. *Dr. Badics Ferenc* nyug. tankerületi főigazgatót, a M. Tud. Akadémia tiszteleti tagját, Társaságunknak alapítása óta rendes tagját, ki a magyar tanügynek évtizedekre terjedő kitűnő szolgálata mellett majdnem félszázaddal ezelőtt mint Társaságunk első titkára e tudós egyesületnek szervezése és munkájának megindítása körül nagyérdemű működést fejtett ki;

3. *Dr. Halasy-Nagy Józsefet*, a pécsi egyetem ny. r. tanárát, Társaságunknak 1922 óta rendes tagját, a filozófiai irodalom nagy munkásságú jeles művelőjét, a pedagógiai elméletnek és gyakorlatnak főiskolai, majd egyetemi tanszéken több évtized óta kiváló képviselőjét.

VIII. A betöltésre váró öt rendes tagsági helyre a közgyűlés az elnökség javaslatára egyhangúlag megválasztotta a Magyar Paedagogiai Társaságnak rendes tagjául a következő pedagógusokat és szakírókat:

1. *Dr. Bassola Zoltán* gimnáziumi tanárt és tanügyi titkárt, az Országos Közoktatási Tanács jegyzőjét, az ifjabb pedagógus-nemzedék jeles tagját, ki az újabb iskolaszervezeti kérdések tanulmányozásával, irodalmi téren a modern pedagógiai kérdések közül Deceoly pedagógiai rendszeréről írt derék könyvével szerzett érdemeket;

2. *Dr. Karl János* szegedi kegyesrendi gimnáziumi igazgatót, a debreceni Tisza István Tudományos Társaság rendes tagját, a magyar tanügyi folyóiratok szorgalmas munkását, a földrajz didaktikájának hivatott művelőjét s e téren „A földrajz tanítása“ címmel legújabbban megjelent alapvető műnek szerzőjét;

3. *Masszi Ferenc* pécsi gyakorló-gimnáziumi tanárt, középiskolai tanulmányi felügyelőt, a fizika didaktikájának, majd a középiskolai oktatás általános kérdéseinek tanügyi szaklapokban szorgalmas művelőjét s e téren a „Bevezetés a középiskolai nevelésbe“ című kézikönyv szerzőjét;

4. *Dr. Orel Géza* felsőkereskedelmi iskolai igazgatót, c. főigazgatót, gyakorlati és elméleti pedagógust, a műhelynevelés pedagógiájának hazai kezdeményezőjét, kinek sokévi irodalmi munkássága főleg ez utóbbi tárgyra, továbbá a kereskedelmi oktatás gyakorlativá való fejlesztésének témáira vonatkozott;

5. *Dr. Szukováthy Imre* egészségügyi főtanácsost, a Testnevelési Főiskola igazgatóját, a hazai sportorvosi társadalom vezető tagját és a magyar testnevelés ügyének lelkes munkását, ki ebbe a körbe és az egészségtanítás terére tartozó dolgozataival a pedagógiai szakirodalomban is jeles eredménnyel munkálkodott.

A Magyar Paedagogiai Társaságnak 1938. május 21-én tartott felolvasó ülésén *Mosdóssy Imre* elnökölt. Javaslataira egyhangú lelkesedéssel elhatározta a Társaság, hogy üdvözlő iratot intéz *Kornis Gyula* tiszteletbeli elnökünkhöz képviselőházi elnökké való megválasztása alkalmából. Az üdvözlő irat szövege a következő:

*Nagyméltóságú Elnök Úr!
Kegyelmes Urunk!*

A Magyar Paedagogiai Társaság f. évi május hó 21-én tartott ülésében igaz örömmel és meglelégedéssel vette tudomásul annak a bölcs döntésnek hírét, mellyel a magyar nemzet ősi képviselőténék legnevezetesebb tényezője, az országgyűlés képviselőháza Nagyméltóságodat, fényes nevű, nagy és nemes elődök méltó utódát, a házelnöki magas közjogi méltóságra egyhangú lelkesedéssel megválasztotta.

Társaságunk, melynek szerencséje volt Nagyméltóságodat három évtized óta rendes tagjai sorában, majd három lustrumon át mint hivatott vezérét az elnöki székben tisztelhetni s mely ezidőszerint is büszkén tekint Nagyméltóságodra mint örökös tiszteletbeli elnökére és legfőbb szellemi irányítójára, örömmel ragadja meg ez alkalmat, hogy személye iránti nagy tiszteletének és el nem múló szeretetének ezúttal is kifejezést adjon. Úgy érezvén, hogy Nagyméltóságod bölcs megfontolással, mérhetetlen történeti felelősség érzetében, országunk és nemzetünk sorsdöntő óraiban a Gondviseléstől nyert hivatottsággal vállalta az előtte álló nagy hazafiúi feladat teljesítését, s annak tudatában, hogy Nagyméltóságod egyéniségének kiváló erényeivel: tudásának nagy készségével, műveltségének hódító hatalmával, jellemének sziklaszilárdságával és aktivitásának ellenállhatatlan erejével új fölvirágzásra, hön öhajtott boldogulásra fogja vezérelni nemzetünket, Társaságunk mély tisztelettel és bizalommal üdvözli Nagyméltóságodat magas közjogi állásában és Isten áldását kéri a nemzet életében nagyfontosságú munkájára.

Kérjük, fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletünk nyilvánítását, mellyel vagyunk a Magyar Paedagogiai Társaság nevében.

Budapesten, 1938. május hó 21-én.

Gyulai Agost s. k.
a Magyar Paedagogiai Társaság
titkára.

Pintér Jenő s. k.
a Magyar Paedagogiai Társaság
elnöke.

A felolvasó ülés tárgysorozatán két előadás szerepelt. 1. *Petrich Béla*: *Az olvasmány feldolgozásának problémái az idegen élő nyelvek tanításában.* (Székfoglaló.) 2. *Tóth Zoltán*: *A látás hiányának szerepe a vakok lelki életének kialakulásában.*

Felelős szerkesztő: *Nagy J. Béla*, felelős kiadó: *Padányi-Frank Antal*.

28.417. — K. M. Egyetemi Nyomda, Budapest VIII, Múzeum-körút 6. (F.: Thiering Richárd.)